

ISO 14001

MILJÖ
CERTIFIERAD

BMG TRADA CERTIFIERING

Välkommen till Miljöombudsutbildning 14 oktober 2019

Dagens program

8.30-9.00	Inledning Miljöcertifiering SB	Helena Jansson
9.00-9.30	Miljöledning VoF	Birgitta Lindström
9.40-10.00	Fika	
10.00-10.30	Kemikaliearbetet Måltidsservice TF	Ann Färdvall
10.30-11.00	Mat, Måltidsservice TF	Evonne Kjellsson Mattson
11.00-12.00	Energi o Fastighet TF	Staffan Johansson
12.00-13.00	Lunch på egen hand	
13.00-14.00	Forts Miljöcertifiering	Helena Jansson
14.00-14.45	Avfall TF	Pernilla Cederlöf
14.45-15.00	Fika	
15.00-16.00	Trafik SB	Maria Olsson
16.00	Slut för idag	

Disposition

- Kommunens miljöcertifiering
- Miljöpåverkan
- Miljöpolicy, mål för ett Ekologiskt hållbart Östersund och rutiner
- Miljöorganisation, miljöombudens roll
- Avvikelsehantering

Övergripande politisk vision för Östersunds kommun

”Ett demokratiskt, socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart Östersund är den gemensamma, grundläggande visionen för Östersunds utveckling och utgångspunkt för det långsiktiga politiska arbetet”

Varför miljöcertifiering

- Politiskt beslut: Kommunstyrelsen beslutade den 24 augusti 1999, § 244, om införande av ett miljöledningssystem i Östersunds kommun
- Miljöcertifierad enligt ISO 14001 och EMAS- registrerade sedan 2007
- Ett verktyg för att minska organisationens miljöpåverkan. Lägga resurser där de ger bäst miljönytta och följa upp arbetet.

Hur påverkar vi miljön på arbetet?

- Bilkörning/
transporter

- Förebyggande
brandskydds-
arbete

- Energianvändning

- Använder material och
produkter ex. papper,
kontorsutrustning, sjukvårdsmaterial

-Avfallshantering

- Mat

- Kemikalieanvändning

- Inköp/upphandlingar
ex. kontorsutrustning, möbler,
fordon, skolskjutsar, mat mm

Varför ska vi jobba med dessa miljöfrågor och vad kan vi göra

- Klimatpåverkan och energianvändning
- Kemikalieanvändning
- Hållbar mat
- Avfall
- Det finns fler....

Klimatpåverkan = växthuseffekt

<https://www.youtube.com/watch?v=e0BVIrw0Ylw>

FN's klimatkonferens i Paris 2015

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

Mål:

- Hålla den globala uppvärmningen under två grader, men helst under 1,5 grader
- Öka ambitionerna efter hand, avstämning var femte år
- Stöd från industrialiserade länder till utvecklingsländer

Kemikalieanvändning och påverkan på miljö och hälsa

https://www.youtube.com/watch?v=_FW5Bqyc6lg

Bra information och tips på:
<https://www.kemi.se/>

Vad kan vi göra?

- Upphandling och inköp: ställ kemikaliekrav, välj minst miljöpåverkande produkt.
Upphandlingsmyndigheten
- Giftfri förskola och skola
- Kemikaliefri städning
- Ftalatfria handskar
- Nybyggnation; förskolor, skolor, boenden, kontor
- Rutin för kemikaliehantering; förvaring, säkerhetsdatablad, kemikalieförteckning, riskbedömning

Kemikaliemärkning

Ex.

- drivmedel/olja - färg/lösningsmedel - rengöringskemikalier
- labbkemikalier - köldmedier - läkemedel - specialkemikalier

Nya faropiktogram för märkning

Får inte se ut så här efter 30 juni

Din roll i miljöarbetet

- Rutiner och instruktioner
- Mål för ett Ekologiskt hållbart Östersund och aktiviteter
- Andra är skyddsombud och riskombud som har hand om arbetsmiljö och brandskydd

Förvaltningarna

Förvaltningar, Områden, Enheter

Min anställning

Arbetsmiljö, Friskvård

Stöd i arbetet

Blanketter, Mallar, Styrdokument

Grupper

Samtliga samarbetsgrupper

Startsida > Stöd i arbetet

STÖD I ARBETET

Avtalskatalogen

Blanketter, Mallar och E-tjänster >

Boka och beställ >

Chefshandboken

Diarium & protokoll

Ekonomihandboken >

Forum >

För dig som arbetar i Rådhuset >

Förtroendemannaregister

HBTQ-certifiering

IT & Telefoni >

Kartor >

Kommunikationsguiden >

Lämna synpunkter >

Manualer och riktlinjer >

Medarbetaraktiviteter >

Medborgardialog >

Miljöhandbok >

Prenumerera >

STÖD I ARBETET

Här hittar du sådant du kan behöva för att kunna utföra ditt arbete, allt från blanketter och mallar till styrdokument och bokningsfunktioner.

Vi har lyft fram nedan de mest besökta sidorna men du har alltid hela trädstrukturen till vänster.

Det som rör din relation till arbetsgivaren, som till exempel friskvård och arbetsmiljö hittar du under [Min anställning](#)

Blanketter, Mallar och E-tjänster

Brev- och Powerpointmallar

E-tjänsteplattformen

IT, IT-säkerhet, telefoni, e-post

IT & Telefoni

E-post information

Boka och beställ

Fika- och matbeställningar

Kaffe och te

Sophämtning

Ekonomihandboken

Bra att veta

Utbetalningar

Bokföringsordrar

Kommunikationsguiden

Bild och Film

Manualer och riktlinjer

<http://insidan.ostersund.se/stodiarbetet/mil>

Förvaltningarna

Förvaltningar, Områden, Enheter

Min anställning

Arbetsvillö, Friskvård

Stöd i arbetet

Blanketter, Mallar, Styrdokument

Grupper

Samtliga samarbetsgrupper

Startsida > Stöd i arbetet > Miljöhandbok

Miljöhandbok

Miljöledningssystem ISO 14001/EMAS

Upprättat av:

Christina Breeding/Ulla Nordin 2006-04-28

Beslutat av:

KLG/blr kommundir 2006-11-09

Sida ändrad den:

2008-06-26

STÖD I ARBETET

Avtalskatalogen

Blanketter, mallar och manualer

Boka och beställ

Chefshandboken

Diarium & protokoll

Ekonomihandboken

Forum

För dig som arbetar i Rådhuset

Förtroendemannaregister

HBTQ-certifiering

IT och telefoni

Kartor

Kommunikationsguiden

Lämna synpunkter

Lönehandboken

Medarbetaraktiviteter

Medborgardialog

Miljöhandbok

Vad händer just nu

Miljöhandboken

Lyssna Ta bort från favoriter

MILJÖHANDBOK

Miljöhandboken är vårt miljöledningssystem enligt ISO 14001 och EMAS. Här får du hjälp med hur du ska hantera kemikalier, bli av med sopor, spara energi, tanka bilen och resa. Du får du också veta vilka miljömål och handlingsplaner som vi arbetar med.

Vad måste jag som anställd känna till om vårt interna miljöarbete?

Det varierar! Om du är ansvarig för inköp måste du ha koll på våra ramavtal, för i dem har miljöhänsyn tagits. Som chef har du ett stort ansvar för att se till att din organisation jobbar med miljö på det sätt som bestämts.

Fullmäktige har fastställt en miljöpolicy och den är bra att känna till, liksom miljömålen. Alla förvaltningar har en miljöhandlingsplan som områden och enheter ska arbeta för att genomföra. Som anställd kanske det dagliga miljöarbetet innebär att du släcker ljuset när du lämnar ditt kontor för att fika, men det är viktigt nog.

Miljöledningssystem

Miljöledningssystem enligt
ISO 14001/EMAS

Mål för ett Ekologiskt hållbart Östersund och aktiviteter

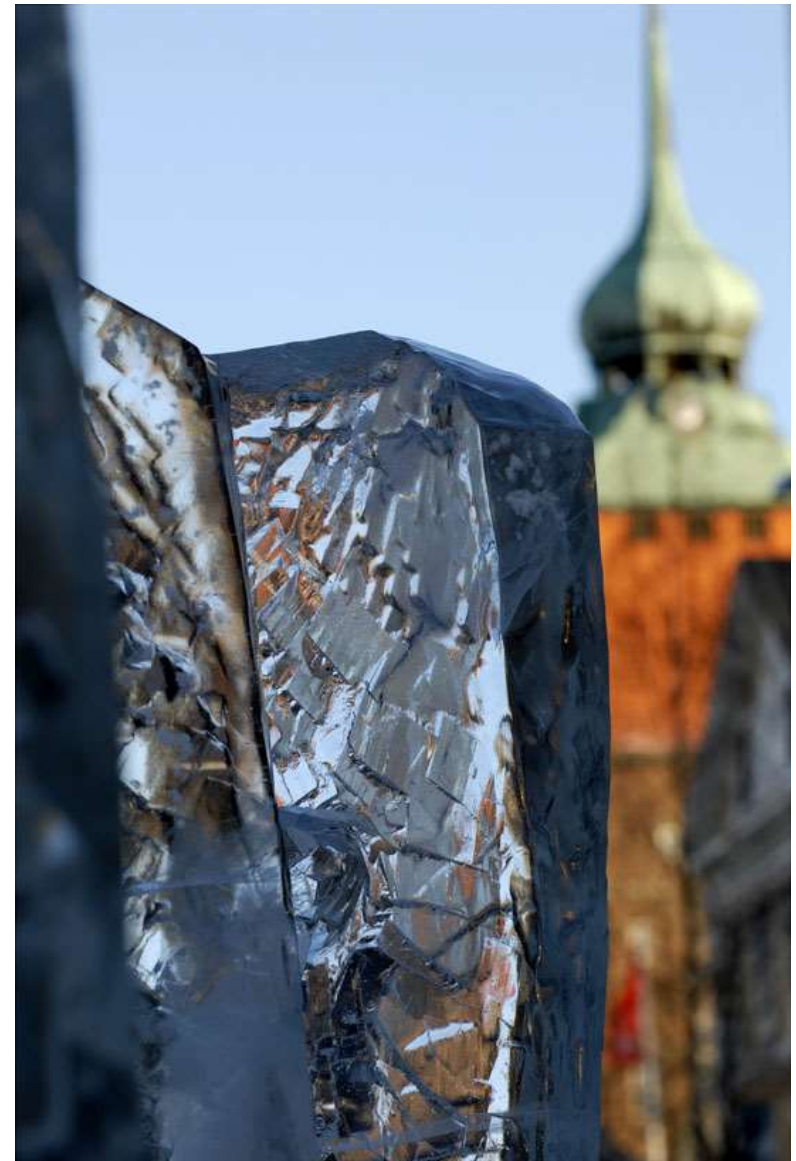

Miljöpolicy 2019

Vinterstaden Östersund tänker, genomför och kommunicerar smarta miljölösningar på kort och lång sikt.

Det innebär att

- Användningen av **energi och material** skall vara effektiv i relation till nyttan.
- Fossilfria lösningar skall systematiskt genomföras.
- Kommunens verksamhet bygger på ett **kretsloppstänkande** och bidrar till en ökad **miljömedvetenhet** hos kommunens invånare.
- Nyttjande av mark och vatten är en **långsiktig hushållning** som ger en rik variation av naturtyper, biotoper och arter.
- Kommunen skall i all sin verksamhet sträva efter att **minimera sin negativa inverkan** på människors hälsa och på omgivningen.
- Kommunen ska i all sin verksamhet arbeta systematiskt för att minimera användningen och spridningen av **kemikalier** som påverkar människor, omgivning och miljö negativt.
- Kommunen arbetar med att förbättra och **utveckla sitt miljöarbete** inom alla områden och förebygga föroreningar.
- Kommunen **informerar** leverantörer och entreprenörer om kommunens miljöarbete.
- Kommunen **motsätter sig** all prospektering, provbrytning och brytning av **alunskiffer** i kommunen.
- Kommunen skall i all verksamhet **klara alla gällande lagkrav** inom miljöområdet.
- Kommunens miljöpolicy skall öppet **kommuniceras** med alla anställda och i tillämpliga delar med personer som arbetar för eller på uppdrag av kommunen samt övriga intresserade.

[illegible]

Östersunds kommun

Kommunövergripande mål

De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100 % till 2030.

Exempel från budget 2019:

- Samtliga områden ska öka sin kunskap om hur verksamheten kan bidra till ett Ekologiskt hållbart Östersund. Varje område ska genomföra minst en inspirations- / informationsinsats kring klimatåtgärder. (KLF)
- Koldioxidutsläppen från våra resor ska minska. (SB)
- 100 % till 2030
Minst 75% av alla tjänsteresor(utanför kommunen) ska vara fossilbränslefria. (VOF)
- Fastighets värmepannor ska öka andelen biobränsle jämfört med 2017. (TF)
- Förbrukningen av fossila bränslen sjunker i Teknisk förvaltnings lätta fordon jämfört med 2017. Jämförelsevärde tas fram under 2018, därefter räknas jämförelsevärdet fram som ett genomsnitt av senaste 3 årens förbrukning. (TF)
- Andelen flygresor i tjänsten minskar under 2019 jämfört med föregående år. (TF)

Kommunövergripande mål

Energiförbrukningen ska minska med 20 % till 2030 jämfört 2010.

Exempel från budget 2019:

- Vid nämndens anläggningar ska energiförbrukningen minska. (KFF)
- Elförbrukning för gatubelysning ska minska med 2 % jfm med föregående år. (TF)
- Energimängden per m3 producerat dricksvatten ska minska med 20 % till 2030 jmf med 2010. Delmål: Vattens totala energimängd per m3 producerat dricksvatten ska minska med 5 % 2019 jämfört med 2010.
- Energianvändningen per kvadratmeter i våra fastigheter (exkl Storsjöbadet) skall 2030 vara minst 20 % lägre än år 2010. Delmål: Energianvändningen per kvadratmeter i våra fastigheter (exkl. Storsjöbadet) ska 2019 vara minst 12 % lägre än år 2010. (TF)
- Storsjöbadet ska minska sin energianvändning per kvadratmeter med minst 17 % till 2030 jämfört med 2013. Delmål: Storsjöbadet ska inte öka sin energianvändning jämfört med 2013. (TF)

Kommunövergripande mål

Kommunen ska i all sin verksamhet sträva mot en giftfri miljö.

Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020.

Exempel från budget 2019:

- Under 2018 ska antalet farliga* och allergiframkallande kemiska produkter minska jämfört med föregående år.
*Enligt definition i Chemgroug. (TF)
- Klorförbrukningen per badande ökar inte på Storsjöbadet under 2019.
(TF)
- Alla miljökrav som ställs i upphandlingar i projekt överstigande 1 Mkr följs upp. (TF)

Kommunövergripande mål

Av de livsmedel som kommunen köper in är minst 50% ekologiska 2020.

Exempel från budget 2019:

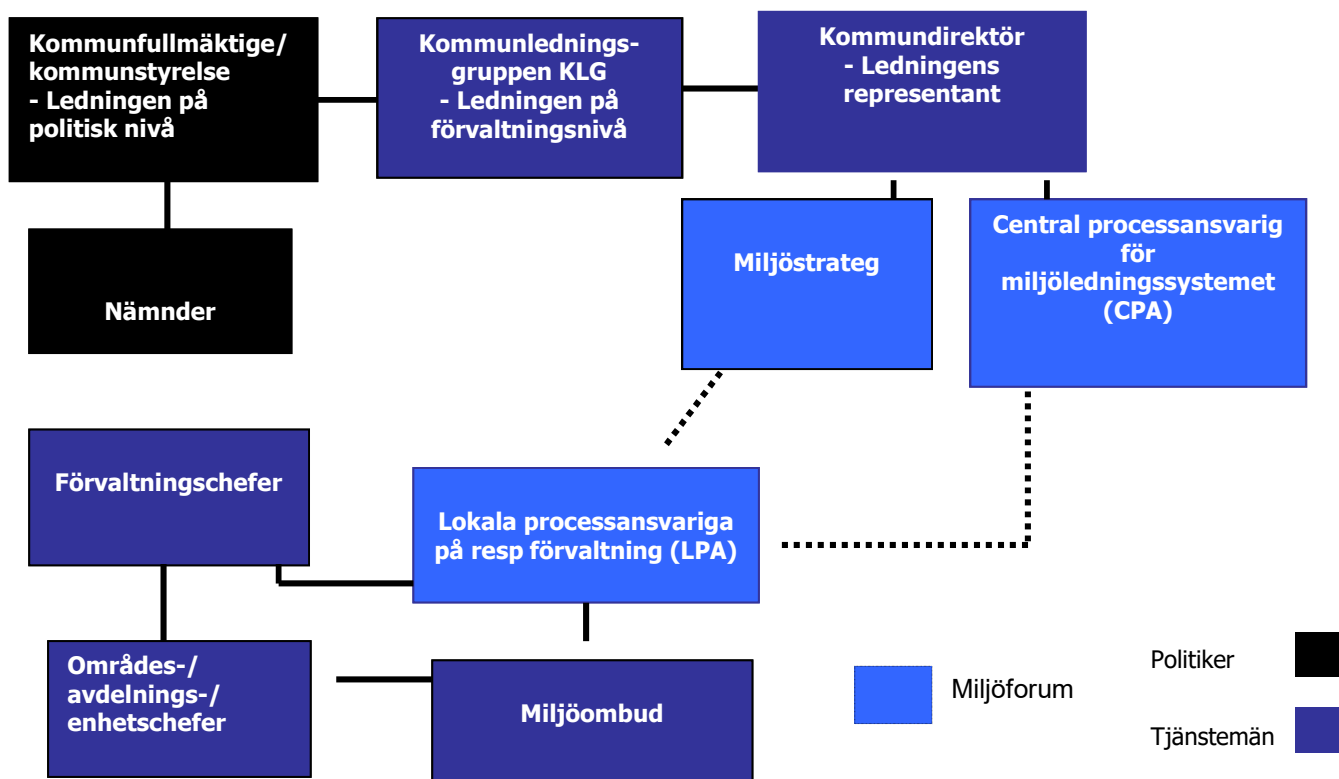
- Andelen ekologiska livsmedel som köps in på badanläggningarna ska öka. (TF)
-

Förvaltningarnas aktiviteter för att nå målen

- Förvaltningarna har i uppdrag att ta fram aktiviteter för att nå målen. De ska ange tid, resurser och ansvar.
- Integrera gärna i Stratsys

Miljöorganisation och ansvar

Miljöforum

Centralt processansvarig (CPA)

Christina Breiding, kommunledningsförvaltningen

Lokalt processansvariga (LPA)

Sylvia Eckerdal, barn- och utbildningsförvaltning

Christina Breiding, kommunledningsförvaltning

Ingela Brandén, samhällsbyggnad

Ann Färdvall, serviceförvaltning

Anneli Andersson, socialförvaltning

Annelie Mattson-Djos, teknisk förvaltning

Birgitta Lindström, vård- och omsorgsförvaltning

Elin Sundberg, kultur- och fritidsförvaltningen

Miljöombudens roll

- Miljöombuden finns på förvaltningarna. De fungerar som kompetensstöd och kan biträda enhetens ledning med att utarbeta och revidera mål och handlingsplaner. Miljöombuden är resurspersoner i verksamheten. De informerar om nyheter inom miljöområdet. De kan hjälpa till med utformning av rutiner och instruktioner.

Exempel :

- Anordna "kurs" i att tanka biogasbil. Låna elcykel från Grön trafik och testcykla på arbetsplatsen. Uppmuntra till bussåkning (företagskort)

-Information om källsortering till nyanställda. Undersöka om det behövs information, instruktioner, anslag för att förbättra källsorteringen på arbetsplatsen. Återanvänd material ex som pyssel.

- Spara energi, släcka och stänga apparater, torkskåp, tvättmaskin

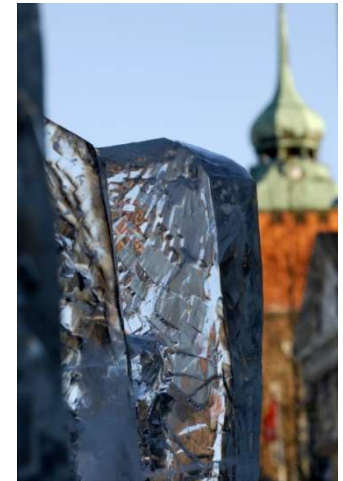
-Inventera och förteckna märkningspliktiga kemikalier. Se till att det finns säkerhetsdatablad och en aktuell kemikalieförteckning tillgängliga enligt rutinen för kemikaliehantering i miljöhandboken.

- Ordna miljödag på din enhet

- Ta upp miljöfrågor vid arbetsplatsträffar

Erbjuds:

- grundläggande utbildning för nya miljöombud 1 dag
- miljöombudsträff, 1 ggr/termin. Kompetenshöjning

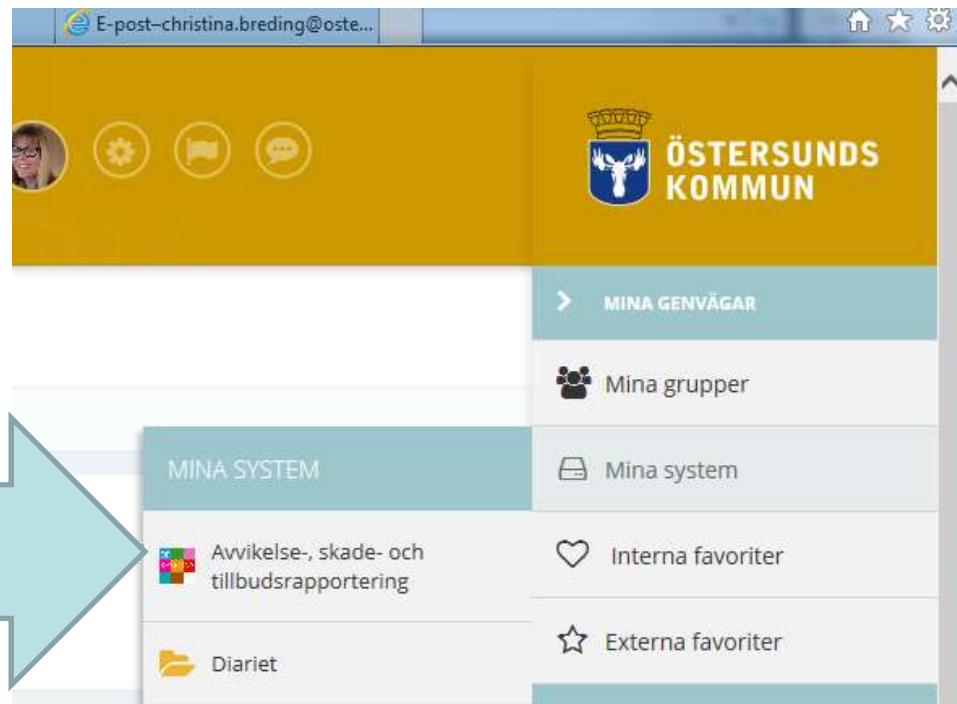
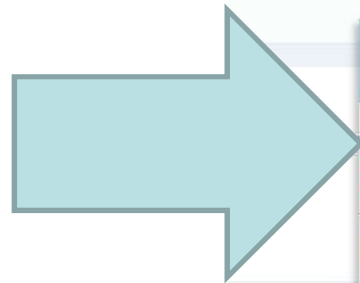
Avvikelsehantering

Exempel:

- Olyckshändelse/tillbud: spillt ut kemikalier, brand,
- Sopsortering: saknas kärl
- Ramavtal följs inte

Avvikelsehantering

- Insidan/Mina system/Avvikelserapportering Miljö

Miljöombudens sida

- Outlookgrupp Miljöombud i Östersund
- Miljöombudens sida
<https://insidan.ostersund.se/stodiarbetet/miljohandbok/miljoombud.4.186f97a815361281f823ba69.html>
- Prenumerera på nyheter
<http://insidan.ostersund.se/4.186f97a815361281f823b462.html>

**Välkommen till miljöombudsträff hösten 2019!
Anmälan via anmälningslänk som mailas ut till
outlookgruppen.**